

KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER

BESZÁMOLÓ

A BALASSI BÁLINT KÖNYVTÁR

KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZERÉNEK

2023. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

KÖNYVTÁRELLÁTÁS NÓGRÁD

BBK KSZR

Balassi Bálint Könyvtár

Salgótarján, 2024

Balassi Bálint
Könyvtár

BESZÁMOLÓ A BALASSI BÁLINT KÖNYVTÁR KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZERÉNEK 2023. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

A Balassi Bálint Könyvtár Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszere 2013-ban kezdte meg működését jelenlegi formájában. Az évek során a települések csatlakozásával Nógrád vármegye 125 községe közül 123-ban biztosítja a fenntartó önkormányzatokkal kötött megállapodás alapján a könyvtárellátási szolgáltatást. A szolgáltató rendszerbe 2023-ban Palotás község is bekapcsolódott, ezzel 123-ra emelkedett a Balassi Bálint Könyvtár által ellátott könyvtári, információs és közösségi helyek száma.

A szolgáltatást a kistépülésekkel megkötött szolgáltatási szerződés alapján végezzük, melynek értelmében a kistépülési önkormányzat biztosítja a szolgáltatás fogadására alkalmas szolgáltató helyet és a működtetést, valamint a személyi feltételeket. A vármegyei hatókörű városi könyvtár a szakmai tartalomért felel. Szolgáltatásunk a könyvtár és a fenntartó önkormányzatok közötti szoros együttműködésen alapul, ezért fontosnak tartjuk a korrekt tájékoztatást, információcserét és a folyamatos kapcsolattartást.

A KSZR további bővítését nem tervezzük, célunk a szolgáltatás stabilitásának, biztonságának fenntartása, és a folyamatos, színvonalas ellátás biztosítása a rendelkezésünkre álló források ésszerű és tudatos felhasználásával. Mivel a KSZR támogatás összege 2013 óta stagnál, az infláció és a bizonytalan gazdasági környezet egyre inkább beszűkíti mozgásterünket.

Mindezek mellett 2023-ban az alábbi célokat tűztük ki:

- rendszeres és minőségi dokumentumkínálat nyújtása,
- a helybenlévő (saját) állományok szolgáltatóképességének javítása,
- a beérkezett igények alapján gyakori helyszíni jelenléttel az állományellenőrzések, selejtezési és állománygondozási munkák elvégzése
- a könyvtárak saját állományának elektronikus feldolgozása és elektronikus katalógusban elérhetővé tétele
- a szolgáltatóhelyek működési feltételeinek javítása, felszereltségük, eszközellátottságuk javítása
- a rendszeres könyvtárhasználat ösztönzése, az olvasók visszahozása a szolgáltató helyekre
- sokszínű rendezvénykínálat biztosítása a könyvtárak közösségi szerepének erősítése és a lakosság szélesebb körének megszólítása érdekében
- országos könyves akciókhoz, eseményekhez kapcsolódva a lakosság szélesebb körének mozgósítása
- közösségi játékaikkal a könyvtárak köré közösségek szervezése
- nyári szüneti elfoglaltság nyújtása a szolgáltató helyeken a „Vidra és Kankalin” közösségi játék segítségével
- olvasóvá nevelés, könyvtárhasználat segítése eszközök, játékok, könyvtári felszerelések segítségével (bábparaván, diavetítő, társasjátékok)
- a könyvtárosok munkájának követése és segítése
- szakmai rendezvényeinkkel, konzultációkkal a könyvtárosok felkészültségének javítása
- KönyvtárMozi program lehetőségének biztosítása
- KönyvtárKép kiadványunk új számaival a tapasztalatok és eredmények bemutatása, a szakma és a szélesebb közönség számára, és a könyvtárosok motiválása
- az új, önálló honlapunk működtetésével a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer sokoldalú bemutatása, valamint a szolgáltatás és a szolgáltató helyek munkájáról szóló információk és szakmai anyagok megosztása

A 2023-as év eredményei részletesen:**Szolgáltató helyek fejlesztése**

Nógrád vármegyében 123 ellátott kistelepülésen elérhetők könyvtárunk szolgáltatásai közvetlenül vagy közvetetten. Jelen vagyunk dokumentumainkkal, információs szolgáltatásinkkal, rendezvényeinkkel, eszközeinkkel és könyvtári felszereléseinkkel, szakmai jelenlétünkkel, segítségünkkel. Biztosítjuk a minőségi könyvtári szolgáltatásokhoz való hozzáférést. A szolgáltatóhelyek a helyi közösség számára - a könyvtári feladatok mellett - információs és közösségi szerepet is betöltenek. Otthont adnak a kisebb rendezvényeknek, társas együttléteknek, lehetőséget biztosítanak az önművelésre, informálódásra, tájékozódásra és szabadidős tevékenységre.

A szolgáltatóhelyek fejlesztése fontos, stratégiai kérdése az ellátásnak, hiszen minőségi szolgáltatások igénybevételehez korszerű szolgáltatási környezetre van szükség. Az elmúlt években sok előrelépés történt a könyvtárfejlesztések területén.

A Nemzeti Kulturális Alap eszközfejlesztési pályázata minden évben nagy segítséget nyújtott a könyvtárak megújításában. 2023-ban két könyvtár korszerűsítése is megvalósult a támogatás segítségével. Januártól a nőtincsi könyvtár kibővített térben és megújult körülmények között várja az olvasókat. Az önkormányzat, az NKA és a Balassi Bálint Könyvtár KSZR támogatásának köszönhetően a könyvtári terek újragondolásával került átalakításra a megújult romhányi szolgáltatóhely.

Sajnos 2023-ban nem került kiírásra az NKA eszközfejlesztési pályázata, emiatt át kell gondolni a könyvtári fejlesztések, felújítások anyagi vonzatát, minden esetben szükséges az egyeztetés a további lépésekről az önkormányzatokkal.

A bárnai könyvtárunk is új, méltó elhelyezést kapott, év vége óta a megújult közösségi házban működik; berendezését, felszerelését könyvtárunk a KSZR keretből támogatta.

Épületfelújítás történt Ipolyvecén, Mátramindszenten, Nemtin és Palotáson. A könyvtárhelyiségek is felújításra kerültek Ipolyvecén, Mátramindszenten, Palotáson, Szandán, Rákócziabányán és Cserhátszentivánon, az önkormányzatok sikeres pályázatai és saját forrásai segítségével. A könyvtári bútorzat 5 településen, Bárnán, Nőtincsen, Romhányban, Nógrádkövesden és Hollókőn került megújításra, pályázatok és a Balassi Bálint Könyvtár KSZR támogatása révén.

Könyvtárunk 2023-ban is segítette más szolgáltató helyek bútorzatának és könyvtári berendezéseinek megújítását. Polcok, ülőbútorok, könyvtári célbútorok, kiegészítők, fejlesztőjátékok és számítástechnikai eszközök vásárlásával támogattuk a szolgáltató helyek korszerűsítését, modernizálását és otthonosabbá tételét. Raktárunkból lehetőséget biztosítottunk a készletből történő válogatásra. Népszerűek voltak az új fotelok, gyermekbútorok, társas- és építőjátékok a szolgáltató helyeken.

A könyvtárosok szívesen vették igénybe ezt a lehetőséget, új játékokkal, felszerelésekkel gazdagítva könyvtárunk szolgáltatásait.

A fejlesztés másik eleme az informatikai eszközök biztosítása volt, melyeket az év eleji igényfelmérésre alapozva, a könyvtárak szerepvállalásának megfelelően, valamint a rendelkezésre álló források figyelembevételével készítettünk elő. Könyvtárainkban a számítógép és a nyomtató alapeszközök. Ezek mellett a rendezvények megtartásához és a KönyvtárMozi vetítések infrastruktúrájához szükséges berendezések (notebook, projektor, hangfal és vetítővászon) kerültek beszerzésre. 3 nagyképernyős televíziót is vásároltunk a szolgáltató helyek számára, az eszközök egy része 2024-ben kerül átadásra.

Dokumentumellátás

A dokumentumellátás terén továbbra is törekedtünk arra, hogy a kistelepüléseken élők számára széleskörű választékot biztosítsunk a könyvkiínálattól. A könyvtárakban helyben lévő állományok rugalmas kezelése elősegíti a folyamatos frissítést, az esetlegesen kevésbé keresett művek helyére újdonságok kérését a csereállományból. Ugyanakkor a tartós, stabil értékek megőrzését is lehetővé teszi a saját állományok és a tartós letétek biztosítása révén.

2023-ban a rendszeres cserekiínálattal mellett 250.000 Ft-ot biztosítottunk minden szolgáltatóhely számára könyvrendelésre. A beszerzett könyveket tartós letéti formában, véglegesen a települések könyvtárába helyeztünk ki. A szolgáltató helyek szívesen választották ezt a formát, mivel saját gyarapítási keret egyre kevesebb helyen állt rendelkezésre. A tartós letétbe elsősorban tartósan érdeklődésre számotartó, értékes szépirodalmat, szak- és ismeretterjesztő könyveket, háziolvasmányokat és gyermekkönyveket helyeztünk ki. A csereállományból mindezeket igény szerint szórakoztató olvasmányokkal, sikerkönyvekkel, egészség-, életmód-, hobbi- és gyermekkönyvekkel, valamint egyéb népszerű irodalommal egészítettük ki. Az egyedi kérések esetén a Balassi Bálint Könyvtár gyűjteményét vettük igénybe.

2023-ban nagyobb teret és önállóságot biztosítottunk a könyvtárosok számára a csere és a tartós letéti dokumentumok kiválasztásában, bővítettük a válogatási lehetőséget. Növeltük a cserealkalmak és szolgáltatóhelyek számára kiszállított dokumentumok számát. Minden eddiginél magasabb volt a könyvtárközi kérések és teljesítések száma is.

A KSZR szolgáltatás számára rendelkezésre álló gyűjteményünk 2023-ban 6.875 db dokumentummal gyarapodott, 19.182.822 Ft értékben.

A forrásokat most is koncentráltan, az elérhető legnagyobb kedvezmények elve mentén használtuk fel úgy, hogy az olvasói igényeket és szakmai szempontokat is figyelembe vevő minőségi kínálatot tudjunk biztosítani. 2023-ban korábbi partnerünk, a Lira Zrt. mellett a KELLO Könyvtárellátó Nonprofit Zrt.-vel is szerződést kötöttünk. A Líránál 39, a KELLO-nál 36 %-os kedvezménnyel tudunk vásárolni, és az eltérő kínálat mellett a választékot is sikerült bővíteni. A kedvezmények ellenére a könyvek árának növekedése érzékelhető volt, a beszerzett könyvek átlagára 2.788 Ft/db-ra emelkedett az előző évi 2.329 Ft/db-hoz képest. Emiatt ugyanannyi összegből jóval (23%-kal) kevesebb dokumentumot tudunk csak megvásárolni, ezért a gyarapítási összeg nagyobb részéből a településekre véglegesen kihelyezett, értékes, minőségi tartós letéteket vásároltunk, és kevesebb szórakoztató, könnyed olvasmányt szereztünk be a csereállományba.

A megvásárolt dokumentumok többsége nyomtatott könyv volt, ezeken kívül csak diafilmet vásároltunk. Az utóbbi években lecsökkent az igény a hangoskönyvek és DVD filmek iránt, így azok további gyarapítását nem tartottuk szükségesnek, meglévő gyűjteményünkben tudtuk biztosítani a felmerülő kérések teljesítését.

Igénybe vettük az Országos Idegennyelvű Könyvtár által biztosított nemzetiségi dokumentumrendelés lehetőségét, és a beérkezett igények szerint rendeltük meg a nemzetiségi (szlovák, cigány, német nyelvű) dokumentumokat, és azokat tartós letétként helyeztük ki az érintett kistelepülési könyvtárakba.

Könyvtárosaink számára 2023-ban is biztosítottuk a személyes válogatás lehetőségét az ellátóközpont raktárában, valamint a katalógus segítségével is leadhatták a rendelésüket, illetve kérésükre cserecsomagokat állítottunk össze.

2023-ban is biztosítottuk a folyóiratok megrendelésének lehetőségét a szolgáltató helyek számára, évi 50.000 Ft értékben válogathattak a Magyar Posta Zrt. kínálatából. Sajnos itt is szembesülnünk kellett az áremelkedésekkel, és egyes lapok megszűnésével. Az áremelkedés miatt kevesebb címet tudtunk egy-egy könyvtárba megrendelni.

Ez a szolgáltatásunk közkedvelt és népszerű, főként az idősebb használók körében. A minden nap nyitva tartó szolgáltató helyek számára előfizetjük a Nógrád Megyei Hírlapot is.

Könyvtárunk saját kiadványai, a KönyvtárTér és a megye könyvtárainak szakmai munkáját bemutató KönyvtárKép is olvasható volt a kistélepi könyvtárakban.

Állománygondozás, feltárás

A múlt évben kiemelt figyelemmel kezeltük a településeken végzett állománygondozási munkákat, mivel az előzetes felmérés és az év során érkezett jelzések is azt mutatták, nagy igény van a helyszíni jelenlétünkre. Az állománygondozási munkák során sok dokumentum került törlésre a helyi állományokból. Különösen fontos volt az avult, rongált és fölöslegessé vált dokumentumok leválogatása, a zsúfoltság enyhítése, mivel az alapterületek nem elegendőek az állományok nagyságához és az ellátandó feladathoz viszonyítva.

Segítettük a saját beszerzésű dokumentumok feldolgozását és feltárását, illetve minden beszerzett dokumentum elektronikus katalógusban kereshetővé tételét.

Tudatosan törekszünk a saját állományok feltártságának növelésére, a nyilvántartások megbízhatóságának és az állománygondozási, ellenőrzési munkák megkönnyítése érdekében. KSZR katalógusunkban már 96 település könyvtára teljeskörűen kereshető.

2023-ban Mátraterenye, Borsosberény, Tolmács, Romhány, Szécsénke és Tar állományainak feltárásával foglalkoztunk. Teljeskörűen Mátraterenye és Borsosberény állománya vált elérhetővé, ezzel az említett szolgáltatóhelyeken is megteremtődtek az elektronikus kölcsönzés bevezetésének feltételei. Befejeződött Drégelypalánk és Nógrádkövesd vonalkódosítása. Folyamatban van még Tolmács, Romhány, Szirák, Szécsénke, Tar, Buják, Karancslapujtő és Nógrád könyvtárának vonalkódosítása, mely alapjául szolgál a későbbi feltárásnak.

Ezáltal az adott szolgáltatóhely állománya az interneten elérhető, elektronikus katalógusban kereshető, továbbá a számítógépes kölcsönzés feltételei is biztosítottá válnak. Az állományok ellenőrzése, a törlések adminisztrációja is jelentősen egyszerűsödik, és az állománynyilvántartások kezelése is megbízhatóbbá, egyszerűbbé válik.

Elektronikus katalógusunkban elérhető:

<http://corvina.bbm.k.hu/WebPac.bbtddb/CorvinaWeb?action=advancedsearchpage>

Használat

A szolgáltató helyek a 2023-as évben - kevés kivételtől eltekintve - folyamatosan működtek. Tartós szünetelésre Ipolyvecén, Legénden és Szandán került sor felújítás miatt, illetve Magyargécen és Sósárházyban könyvtáros hiányában. Hosszabb-rövidebb szünetekre került sor könyvtárosváltás miatt Bárnán, Bercelen, Mohorán, Nógrádszakálán, Karancsságán, Pilinyben, Vanyarcon és Szügyben.

Az energiaválság miatt a téli hónapokban még mindig előfordult korlátozott nyitvatartás, illetve a könyvtárosok más irodába, helyszínre való elhelyezése, más feladatra történő átcsoportosítása.

A használati adatok az előző évihez képest pozitívan változtak, a beiratkozott olvasók tekintetében 6,8%-os növekedés tapasztalható. A személyes használatokat (látogatók számát) tekintve vármegyei szinten 49%-os növekedés mutatkozik. Erre utal az internethasználatok és a helybenhasználatok számának (13%-os) növekedése is. A kölcsönzött dokumentumok száma némileg alatta maradt a múlt évinek. Néhány településen - a korlátozások idejéről - megmaradt a könyvet házhoz szolgáltatás, amely az idősek, mozgásukban korlátozottak számára jelent segítséget.

A 14 éven aluliak esetében a beiratkozottak száma nem csökkent, sőt egyes településeken nőtt is. A könyvtárlátogatások száma 38%-kal emelkedett a fiatalok körében. A kölcsönzött dokumentumok száma erőfeszítéseink ellenére is elmarad az előző évitől, azonban a helyben használatok száma a 14 éven aluliak esetében közel 10%-os emelkedést mutat.

Összességében javuló adatokról, használati mutatókról számolhatunk be, melyek a szolgáltatási feltételek stabilizálódásának köszönhetőek azt mutatják, hogy a könyvtáraink látogatók és a használók szívesen veszik igénybe a szolgáltatásokat.

Rendezvényszervezés, közösségi programok

A Rendezvénypaletta szolgáltatásunk keretében évi négy alkalommal ingyenes, minőségi programot biztosítottunk a kistépülések számára. 2023-ban is népszerűek voltak rendezvényeink, 12%-kal nőtt a rendezvények és 33%-kal a résztvevők száma.

A korábbi években a korlátozások miatt sok nehézséget okozott a programok megszervezése, de a 2023-as évben sikerült szinte minden igényelt rendezvényt megvalósítanunk.

A települések számítottak is programjainkra, beépítették azokat a helyi rendezvénytárukba, mi pedig arra törekedtünk, hogy színvonalas kínálatot biztosítsunk a programokból, amely a lakosság minden csoportját meg tudja szólítani. E téren különösen nagy hangsúlyt fektettünk a gyermekekre, a fiatal korosztályokra, a családokra és az idősekre a kínálat összeállításánál. A Rendezvénypalettát év elején a visszajelzések alapján és lehetőségeink figyelembevételével a települési igényekhez aktualizáltuk. Növeltük az élménypedagógiai elemeket tartalmazó, interaktív ismeretterjesztő előadások számát, új előadókkal, érdekes témákkal, új tudományterületekkel bővítettük a palettát. Több kérés érkezett a kortárs írókkal való személyes találkozásra, a megzenésített irodalmi alkotásokból készült összeállításokra, az évfordulókhöz, jeles napokhoz kötődő műsorokra, a népi kultúrát, a néphagyományokat bemutató, a nemzeti identitást erősítő programokra. Az egészségtudatos életmód, a természet értékeinek megőrzését népszerűsítő előadások mellett sokan érdeklődtek a személyiségfejlesztést, valamint a képességfejlesztést célzó programok iránt is. Folyamatos növekedést mutat a műsoros-szórakoztató-zenés rendezvények száma, és ezeken már másfélszer annyian vettek részt, mint a megelőző évben. Kiemelten nagy fontosságúak voltak a kisgyermekek, családok számára kínált programok, nagy számban látogatják a bábszínházi, valamint a zenés, zenés-ismeretterjesztő, interaktív előadásokat is. Nőtt az igény a felnőtt, főleg a nyugdíjas korosztálynak szóló előadásokra, zenés műsorokra. A választék bővítésével segíteni tudtuk az iskolai tehetséggondozást, az iskolás korosztály figyelmének felkeltését tananyagon kívüli témák iránt. Összességében megnőtt a programkérések száma, és jelentősen megnőtt az azokon jelenlévők száma, 416 rendezvény, 23.091 fő részvételével valósult meg. Ez az előző évinél nagyobb terhet rótt a KSZR

költségvetésére, mivel a rendezvények költségei és az előadói díjak is jelentősen drágultak. A rendezvények színvonalából nem szerettünk volna engedni, ezért a költségvetési tételek átcsoportosításával tudtuk fedezni a rendezvények megnövekedett költségeit.

Örvendetes, hogy a KSZR által szervezett programok mellett sok könyvtár saját programok szervezésével is színesítette programkínálatát, melyek között könyvtárhasználati, kézműves foglalkozások, mesedélutánok, vetélkedők, zenés, olvasásnépszerűsítő, ismeretterjesztő programok is megszervezésre kerültek.

A saját foglalkozások tartásához diavetítőket, filmeket, papírszínházat, bábparavánt is biztosítottunk. 2023-ban a KönyvtárMozi vetítések száma 129 volt, 1.745 fő részvételével. A legtöbb vetítést Jobbágyin és Endrefalván tartották meg.

Ösztönöztük és segítettük a szolgáltató helyek bekapcsolódását az országos könyvtári akciókba. A KSZR Paletta őszi programjait összekapcsoltuk az Országos Könyvtári Napok rendezvénysorozatával, emellett segítettük saját programok megrendezését is. Mind az Internet Fiesta, mind pedig az Országos Könyvtári Napok idejére online játékokat készítettünk, és biztosítottuk azokat a szolgáltató helyek számára.

2023-ban Vidra és Kankalin címmel természetkutató kalandokra hívtuk a szolgáltató helyek csapatait, amely a nyári időszakban hasznos és érdekes, a környezet megismerésére és védelmére szolgáló feladatot és időtöltést biztosított a résztvevő csapatok számára. A nagy sikerű játék legjobbjaikat jutalmaztuk, 6 csapat az ajándékok mellett elnyerte a Könyvbarát Közösség címet is.

Összességében eredményes évet zártunk 2023-ban, a KSZR szolgáltató helyek rendezvénykínálata a KSZR és a saját programok szervezésével 1515-re nőtt, mely 47% -kal több az előző évinél. A részt vevők száma 46%-kal nőtt a korábbiakhoz képest.

A szolgáltató helyeken lezajlott rendezvényekről, eseményekről beszámolunk honlapunkon és Könyvtárellátás - Nógrád közösségi oldalunkon. KönyvtárKép című tapasztalatmegosztó kiadványunkban hírt adunk az egyedi kezdeményezésekről, jó gyakorlatokról.

Továbbképzés, konzultáció, szakmai koordináció

Szakmai napjaink nagy jelentőséggel bírnak a kistéleplési könyvtárak számára is, mert jó példákat láthatnak, új ötleteket meríthetnek, és kötetlenebbül is találkozhatnak, beszélgethetnek, tapasztalatot, véleményt cserélhetnek egymással.

Májusban az Országos Pedagógiai Könyvtárba és a Néprajzi Múzeum könyvtárába látogattunk el egy szakmai nap keretében. A könyvtárlátogatás mellett ötletadó előadásokat hallhattunk, új módszerekkel ismerkedtünk. A Pedagógiai Múzeum kiállítása is nagy élmény volt mindannyiunknak. A Néprajzi Múzeum könyvtárába képet kaphattunk egy modern, külsőleg-belsőleg megújult könyvtárról és szolgáltatásairól, és a különleges környezetéről, építészeti kialakításáról.

Októberben pedig a balassagyarmati Madách Imre Városi Könyvtár munkájával ismerkedtünk meg, főként a gyermekkönyvtári és helyismereti munka állt az érdeklődés középpontjában. Sok jó ötlettel, jó példával gazdagabban térhettünk haza. A szakmai nap második programja a Palóc Múzeum Madách kiállításának és gyűjteményeinek megtekintése volt.

Novemberben került sor az Országos Széchényi Könyvtár által kezdeményezett, az 550 éves Budai krónikát bemutató előadásra, melyet egy szakmai nap keretében ágyazva tartottunk meg. Az előadást

követően a könyvtárosok számára bemutattuk könyvtárunk robotjait és azok használatát, melyet ki is próbálhattak a résztvevők.

A nyár folyamán a szolgáltató helyek könyvtárosai számára Corvina tanfolyamot szerveztünk. Szeretnénk elérni, hogy tudatosan használják a Corvina rendszer lehetőségeit, illetve ösztönözzük az elektronikus kölcsönzés bevezetését.

Konzultációs napokat szerveztünk a KönyvtárMozi és a digitalizálás iránt érdeklődő kollégáknak.

Nagy hangsúlyt fektetünk a személyes konzultációkra, helyszíni segítségnyújtásra. Különösen azért, mert nagy a fluktuáció a könyvtárosok körében, 2023-ban 20 helyen történt személyi változás. Ezért nagyon fontos, hogy akár a helyszínen is segítsünk a könyvtárosok betanításában, felzárkóztatásában, illetve a könyvtárunk szolgáltatásait és lehetőségeit is be tudjuk mutatni, intenzíven legyünk jelen. A könyvtárosok és fenntartók partnerek az együttműködésben, így tudunk egyeztetni személyesen is, emellett telefonon, emailen is fogadjuk a kérdéseket, segítünk, annál is inkább, mivel a szolgáltató helyeken dolgozók többsége nem rendelkezik könyvtáros végzettséggel. Az 1.500 lakosnál nagyobb településeken jogszabály (39/2013. (V. 31.) EMMI rendelet) írja elő a megfelelő végzettséggel rendelkezők alkalmazását. Ezen a téren sok még a hiányosság, a könyvtárosok az OSZK Könyvtári Intézetben vagy felsőoktatási intézményekben szerezhettek megfelelő képzést.

Információs szolgáltatás

Intézményünk számos szolgáltatással segíti az oktatásban, képzésben résztvevők információellátását, a tudományos kutatást és információkeresést helyszínen igénybe vehető szolgáltatásokkal és a honlapon keresztül biztosított információk és információforrások közvetítésével.

A felsőoktatásban tanulók, helyismereti kutatók számára ajánljuk helyszíni szolgáltatásainkat és a csak a Balassi Bálint Könyvtárban elérhető gyűjteményeinket, valamint a könyvtárban használható előfizetett vagy saját adatbázisainkat.

A helyismereti kutatók számára ajánljuk a helyismereti gyűjteményt, szakdolgozathoz szakirodalom, folyóiratcikk, mikrofilmes kutatás szolgáltatásainkat. Honlapunkon (<https://bbmk.hu/>) keresztül pedig távolról is elérhető módon biztosítjuk a helyismereti tartalmakat feltáró Digitális könyvtár adatbázisait (Palócföld archívum, Helytörténeti képes dokumentumok, BBK digitális gyűjtemény, Régi folyóiratok, Nevezetes Nógrádiak, Praznovszky adatbázis, Képeslap, Fotótár, Gyászjelentések adatbázis, Évforduló adatbázis, Tartalomjegyzék adatbázis), a Salgótarjáni Értéktár adatbázist és a Települési helyismereti adatbázist.

Nagy népszerűségnek örvend a Nógrád Megyei Hírlap digitális változata, melynek legújabb évfolyamai is archiválásra kerültek az Arcanum Kft-vel kötött megállapodás alapján.

A tanulók, kutatók számára a vármegyei könyvtár állományából is tudunk dokumentumokat biztosítani, illetve az ODR rendszerén keresztül további szakirodalmak is elérhetők a kistépüléseken élők számára is.

A kistépülési szolgáltató rendszer saját honlapján (<https://kszr.bbmk.hu/>) nagyobb felületen tudunk információt biztosítani a szolgáltatásról és szolgáltató helyek eseményeiről, adatairól is. Élő, folyamatosan frissített honlapunk a könyvtárosok számára szakmai segédanyagokat, nyomtatványokat, letölthető dokumentumokat tartalmaz. Elérhető katalógusunk, a Települési helyismereti adatbázis, a szolgáltatóhelyek adatai, Rendezvénypalettánk, tapasztalatmegosztó kiadványunk, a KönyvtárKép számainak online változata, könyvajánló, valamint a KSZR vármegyei játékainak honlapja is közvetlenül elérhető.

A kistélepülésekre vonatkozó főbb adatbázisok, a Digitális könyvtár, helyismereti cikkadatbázis a vármegyei hatókörű városi könyvtár honlapjáról érhető el. Települési helyismereti adatbázisunk használata a KSZR oldalról történik, itt a kistélepülések múltjához kapcsolódó fotóanyagokat teszünk közzé, melyet szeretnénk a helyi folyóiratokkal, hírmondókkal bővíteni. 2023-ban a Romhányi hírek könyvtárunkban fellelhető példányait digitalizáltuk, illetve 16 településre vonatkozó fotóanyagot szkenneltünk be.

Könyvtárellátás - Nógrád közösségi oldalunk, melyen a szolgáltató helyeken zajló eseményekről adunk hírt egyre népszerűbb, 2023-ban jelentősen nőtt a követők, a bejegyzések és az aktivitások száma is.

Összegzés

A Balassi Bálint Könyvtárban kiemelten figyelünk arra, hogy az igényekre, kérésekre reagáló, rugalmas, partnerközpontú szolgáltatást nyújtsunk.

A kistélepülési önkormányzatokkal és a szolgáltatóhelyekkel alapvetően fontos a mindennapi folyamatos együttműködés és kapcsolattartás, hogy megismerjük céljaikat, terveiket és szándékaikat annak érdekében, hogy szolgáltatásainkkal a legjobban tudjuk segíteni a fejlődést, a szolgáltató helyek munkáját.

2023 év elején, egy több területet lefedő igényfelmérést készítettünk, amely kiterjedt a szolgáltató helyek fejlesztésére, az önkormányzatok terveire, az igényelt szolgáltatásokra, helyszíni munkákra, igényelt eszközökre, számítástechnikai és berendezési tárgyakra, szakmai anyagokra, képzési igényekre, rendezvényekre és a dokumentumellátás várható igényeire (pl. cserék, tartós letét, folyóiratrendelés, nemzetiségi és idegen nyelvű dokumentumok). A felmérés eredményeit a munkánk tervezésére, a tevékenységünk igényekhez való igazítására, összehangolására használtuk fel.

Ősszel elégedettségi felmérést végeztünk, amikor is a szolgáltató helyek használóit kérdeztük meg a KSZR szolgáltatásai és működése kapcsán, ennek eredményeit a szolgáltatások értékelésére és továbbfejlesztésére használjuk fel.

Munkánkat elkötelezetten, a települési önkormányzatokkal és a helyi kollégákkal együttműködve, partnerségben tudtuk jól végezni, az elmúlt év eredményei is ezt igazolták vissza. A kistélepülési szolgáltató helyek működése, a rugalmas, a változásokhoz alkalmazkodó szolgáltatások, a könyvtárakba visszatérő használók tükrözik számunkra a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) működésének hatékonyságát.

Salgótarján, 2024. május 24.

A KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER

2023. ÉVI TEVÉKENYSÉGE SZÁMOKBAN

KSZR szolgáltatást igénybe vevő kistélepülések száma: 123 db

Ellátott lakosság: 103.640 fő

Használati adatok

Forgalmi adatok	2022	2023
Beiratkozott olvasók száma	9.357 fő	10.008
Könyvtárlátogatók száma	53.032 fő	78.425
Kölcsönzött kötetek száma	47.702 db	46.172
Helyben használatok száma	28.339 db	32.046

Könyvtárfejlesztések

Felújított könyvtárak száma	
Épületfelújítás	6 db
Könyvtárhelyiség felújítás	9 db
Könyvtári bútorzat felújítás	5 db

Felújítások

Település	Épület	Helyiség	Bútor
Bárna	x	x	x
Cserhátszentiván		x	
Hollókő			x
Ipolyvece	x	x	
Mátramindszent	x	x	
Nemti	x		
Nógrádkövesd			x
Nőtincs	x	x	x
Palotás	x	x	
Rákócziabánya		x	
Romhány		x	x
Szanda		x	

A szolgáltató helyekre kihelyezett eszközök:

Eszköz neve	db
Számítógép, notebook	11
Nyomtató	11
Vonalkódolvasó	6
Projektor	8
Vetítővászon	8
Hangfal	13
TV	3
Bútor, berendezés, könyvtári felszerelés	
Polcok, kisbútorok, berendezési tárgyak (asztal, szék, fotel, babzsák, szőnyeg felnőtteknek és gyerekeknek, egyéb kiegészítők)	119
Társasjátékok, fejlesztőjátékok	170
Szakmai kellékek, nyomtatványok, dekorációk	igény szerint

Dokumentumellátás

Gyűjteményfejlesztés	Darab	Érték (ezer Ft)
Könyvbeszerzés	6.814	18.997
Folyóiratelőfizetés	681	6.456
Összesen:	7.495	25.453

Letéti cserék

Letéti cserék	Alkalom	Darabszám
Csereletétek	232	14.711
Tartós letétek	139	3.695
Összesen:	371	18.436

Helyszíni állománygondozás, állományellenőrzés

Állomány rendezés Selejtezés, leválogatás Állomány- ellenőrzés Vonal- kódolás Corvina feltárás Corvina adatfrissítés					
Alsópetény		Ósagárd		Karancslapujtó	
Cserháthaláp		Palotás		Szécsénke	
Borsosberény		Szurdokpüspöki		Szirák	
Egyházasgerge		Szügy		Tar	
Felsőpetény		Nézsza		Romhány	
Nemti		Mátraterenye		Tolmács	
Pusztaberki		Nógrádkövesd		Drégelypalánk	
Legénd		Buják			
Ludányhalászi		Nógrád			

A szolgáltató helyeken megvalósult rendezvények

2023-ban megvalósult rendezvények		
Tematika szerint	Rendezvények száma	Résztevők száma
Olvasás, szövegértés fejlesztő program	174	7.526
Könyvtári óra/ Könyvtárhasználati foglalkozás	217	2.566
Digitális kompetenciafejlesztő, információkeresési ism. nyújtó	65	1.478
Személyiségfejlesztő, képességfejlesztő	422	13.665
Egyéb	637	14.963
Célcsoport szerint	Rendezvények száma	Résztevők száma
Hátrányos helyzetűek	66	1.685
Nemzetiségi, közösségi identitást erősítő	35	2.361
Iskolai tehetséggondozást segítő	158	4.114
Nyugdíjas korosztály számára	105	3.708
Családok számára	363	11.585
Intézmények tagjai (hallgatók, oktatók, intézeti munkatársak, stb.)	33	762
Egyéb célcsoport számára	755	15.983
KSZR rendezvények összesen:	416	23.091
A szolgáltatóhelyek saját rendezvényei	1.099	17.107
Ebből KönyvtárMozi vetítések	129	1.745
Megvalósult rendezvények összesen 2023-ban:	1.515	40.198

Állomány feltártság, az elektronikus katalógusban teljeskörűen kereshető, elektronikus kölcsönzésre alkalmas könyvtárak

Teljeskörűen feltárt állománnyal rendelkező könyvtárak			
Alsópetény	Hont	Mátramindszent	Sámsonháza
Alsótold	Horpács	Mátranovák	Sóshartyán
Bánk	Hugyag	Mátraszele	Szalmatercs
Bárna	Iliny	Mátraszőlős	Szanda
Bér	Ipolyszög	Mátraterenye	Szarvasgede
Bercel	Ipolytarnóc	Mátraverebély	Szécsényfelfalu
Berkenye	Jobbágyi	Mihálygerge	Szendehely
Bokor	Karancsalja	Mohora	Szente
Borsosberény	Karancsberény	Nagybárkány	Szilaspogony
Cered	Karancskeszi	Nagykeresztúr	Szuha
Csécse	Karancsság	Nagylóc	Szurdokpüspöki
Cserhátsurány	Kazár	Nemti	Terény
Cserhátszentiván	Keszeg	Mohora	Vanyarc
Csesztve	Kétdobony	Nagybárkány	Varsány
Csitár	Kisbágyon	Nézsza	Vizslás
Dejtár	Kisbárkány	Nógrádmarcál	Zabar
Dorogháza	Kisecset	Nógrádmegyer	Folyamatban van:
Egyházasdengeleg	Kishartyán	Nógrádsipek	Buják
Egyházasgerge	Kozárd	Nógrádszakál	Szécsénke
Endrefalva	Kutasó	Nőtincs	Romhány
Erdőkürt	Legénd	Ősagárd	Szirák
Erdőtarcsa	Litke	Patak	Tar
Felsőpetény	Lucfalva	Piliny	Tolmács
Felsőtold	Ludányhalászi	Pusztaberki	Nógrádkövesd
Galgaguta	Magyargéc	Rákóczibánya	
Garáb	Magyarnándor	Rimóc	
Héhalom	Márkháza	Ságújfalu	